

1978

M

419+

Del zu Ka 911

angef. 1) Del zu Ka 911

2) 00

3) Del zu Ka 911

4) 00 Ka

Del 21
Ka 915

5

MEMORIAS
 VIRI ILLUSTRIS
CHRISTIANI THOMASII,
 FRIDERICIANAE DIRECTORIS,
 CONSILIARII INTIMI REGIS PORVSSIAE,
 IVRECONSVLTORVM PRAESIDIS ORDINARIJ,
 COLLEGAE SVI PLVSOYAM TRICENNARIJ,
 SCRIPSIT
 IOAN. PETR. DE LVDEWIG
 CANCELLARIVS FRIDERICIANAE.

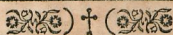
HAbuisti, superstes inter mortales, multum animi ingenique pro fide & ueritate. Sed expertus es ideo rixas & odia illorum; quorum stomachus concoquere nequit ea, quae sapere uidentur nouitatem. Excepisti haec tela forti semper pectore. Quod est omnino difficile & raram in philosopho & iureconsulto. Nam obfirmatus dogmatum suorum animus aduersus minas & cruciatus quosque, theologis magis est proprius; quibus spes martyrii ac praemii inter coelites olim. Contra sententiarum insolentia in ciuilibus crepundis aestimari plurimum solet ex euentu siue felici siue parum secundo. Ut operae praetium nullum porro opinioni singulari. Indixit tibi patria exilium ideo, imo, quod ipse nobis, collegis tuis, narraueras, laurumias & poenas. Satis quidem diras; nisi HALAM, tibi uicinam, reperisses asylum. Debemus hoc FRIDERICO SAPIENTI, Porussici regni conditori auspiciatissimo rerumque administris illius; quod liber esse debuerit, in libera hac republica, quae ingeniorum est, sermo & calamus. Inde fama NOVI FONTIS maior, aperti HALAE, te quidem athleta primo & primario, in noua hac arena. Inde scientiarum studiosis salua, ad te audiendum, ex QVADRACADEMIA, in cuius meditallio anastasis FRIDERICIANAE; tum demum audita aut resuscitata e cerneribus. Nam, ante seculi unius & dimidii spatium, ALBERTVS, ille Moguntinus & Magdeburgicus antistes, patriarcha ac PRIMAS, statuerat secum hoc: ut VITEMBERGAE, Luthero duce, tunc haereticae, quod dixerat, HALAM opponeret; meliorum dogmatum antiquae fidei catholicae officinam. Cui instituto scripserat quoque CLEMENS VII. pontificialem epistolam, indulgentiam nouae academiae HALLIS, an. dōlōxxxI. Kal. Iunii mensis VI. Verum suppresserat laudabilem conatum ALBERTINVS luxus & aēs ideo contractum alienum: ut nummi & sal, mediis in salinis, deessent ad alendum artium professores. Accessit etiam hoc; quod HAERESIS VITEMBERGENSIS inuaderet corripereque ipsos etiam mystas HALENSES. Qui, pontificalibus desertis, transierunt in castra Lutheri ad seclarum. Quo rerum statu hostem iam nunc in sinu deprehendit Albertus; ut spes decollaret profusus, perfidam, ut habuerat, Halam haeretice opponere; ad instruendam sacri belli aciem. Interim PRIVILEGIA PAPALIA relicta in Principali tabulario, bonae memoriae ergo uel in futurae obliuionis spem. Quid sit? Nostro aeuo, id est, anno dōlōcxcII. uiciniae nostrae suspecta & exosa nomina PIETATIS &, uerbis sit uenia, PIETISTARVM, SINGVLARISTARVM; NOVATORVM. In quorum numeris etiam ipse fuerat in ciuilibus noster. Eiecta igitur & inre-

†

AK

dicta moenibus ac muris PIETAS; uaga, exul & extorris, perfugit tandem HALAM desideratae a IOVE patrocinium. Conciliat ei hoc theologus, multae famae ac meritorum, SPENERVS, apud principem sapientissimum. Vt iam nunc restaret nihil; quam, docendi pia dogmata, auctoritas, CAESARIS PRIVILEGIO munienda per uniuersum orbem. Vti uero optima etiam consilia sustinentur promouenturque nonnisi ostenso aliquo inde commodo & mercede eorundem patronis: sic praecone fuerat opus, ad literarum & iurium cultores, cum sacco & crumenis, huc alliciendos; qui impensas facerent profunderentque, studiorum causa, opes, ad ditandum & amplificandum urbem ac ciues. Quem mercenarium finem habuerat proposueratque purpuratis QVAESTOR principalis nostrarum rerum actor promotorque insignis. Hac igitur spe, adparente e longinquo ex operis ac scholis nostris uocatur in praesidium forensis iurisprudentiae coryphaeus, SAMVEL STRYKIVS. Vt iret, honoribus PVRPVRATI ADMINISTRI is decoratur, quod uerbum in umbris scholae inauditum, usque eo; praeterea magno conducitur salario. Quibus ille conditionibus non poterat non annuere aut resisteri oblatae spartae, commendabili tot de causis. Sed & ne desiderari uideretur apud nos formularia orthodoxia; requiritur lenensium theologus BEIERVS, omnium calculis probatus conciliarium promachus & antesignanus. Etiam CELLARIANA musa abripitur Merseburgo atque transfertur huc; ut nostris ferculis inaspergeretur literarum aliquod condimentum. Quo rerum statu iam nunc uidebatur tempestiua meditatae olim ACADEMIAE HALENSIS anastasis. Additur PONTIFICIALIBUS tabulis CLEMENTIS VII. commemoratis superius, LEOPOLDI M. Caesaris CODICILLVS IMPERIALIS, post longas FRIDERICI SAPIENTIS preces, demum erogatus ac encausto subscriptus VIENNAE, anno cloccxciii. die XIX. mensis *Obobris*. Nam uicinarum academiarum principes obuiam iuerunt huic instituto diu mulcrumque in curia *Caesaris*. Quasi, praefensione quadam, intelligerent: frequentiam ac famam noui pyraene, sibi suisque conducibilem parum. Addidit hoc animum munificentissimo conditori, ad mature inaugurandam ALMAM HALENSEM ipsis IULII mensis kalendis anno cloccxciv. Deprehendit enim princeps sapientissimus re ipsa, cum, e thermis Carolinis redux, diuerneret Halae anno cloccxciii. eam ciuium reipublicae nouae multitudinem & selectum: ut uere dici possit, hanc plantam ante florem ad maturitatem, quodam naturae portento, peruenisse. Iam enim omnia parata instructaque ad alendum quasque mortalium opiniones ac sensus, in hoc nouo bonarum mentium sacratio, quam illi etiam uarii sint & multiplices; ut uere ac optimo iure dici possit; nihil uoluisse nouos ciues discere, quod non potuerit in FRIDERICIANA doceri. Formulariam theologiam exposuerat BAIERVS; pragmaticam, pectore hauriendam, BREITHAVPTIVS; ANTONIVS; FRANKIVS. Iurisprudentiae *modernum* ac *forensem* usum inculcauerat suis STRYKIVS; contra nos ter coluerat rationis & naturae decreta cum suis adfectis. In philosophiae & historiarum studio CELLARIVS probauerat antiquas; contra mihi aliisque ad palatum esse uidebantur noua & quae praesidio essent olim in reipublicae gubernaculis. Inde tamen aemulationes; contentiones; rixae; odia; studia riuulium; conuersiones & copulatus diuersorum coetuum & auditorum. Vt uix locus esset uel docti uel discenti; partes sequi neutras. Porius cuique feralia nomina & tesserae, pudore omni abiecto, BEIERIANORVM; FRANKIANORVM; STRYKIANORVM; THOMASIANORVM, cetera. Quorum uni oportuerat te addictum esse; nisi deseri uelles & despici ab omnibus. Sed dices; esse hos abortus uertiginosi deastris; non sancti spiritus partum, qui sit auctor concordiae & pacis. Verum sunt

funt aliquando prouidentis numinis haec anecdotae: ex turbinibus ac bellis adorem excitare longae paucae. Hac enim contentionum celebrare factum est; ut nemo deinde crederetur confecisse studium aut cursum studiorum; nisi hausta aliquamdiu aura in FRIDERICIANA eiusque auditis doctoribus, tantorum nominum ex diffidiis. Desiderarunt multi SEKENDORFIVM, academiae CANCELLARIVM, qui temperaret uentos libramento. Sed is an. CLOCCXII. morte fuerat praeventus in hoc laudabili conatu. Et uerum fatear, triumphauit tamen, post longas concertationes, IUSTITIA & VERITAS. Nam DIVINIORIS SAPIENTIAE studiosi intellexerunt demum: omnia in omnibus CHRISTVM; non literis solis & sermone cognoscendum, sed pectore ac sensu. Humanas artes tum demum addendas & discendas; si diuini lumine mens fuerit perfusa & collustrata. Ex quo demum uerum sit illud: *quod sanis omnia sana*. In IURISPRUDENTIAE cultu intellectum fuit hoc: LEGISLATORIS mentem non adsequi illum, cui ignota reipublicae facies. Inde Romanae iurisprudentiae studiosum recte discere ac docere Romanam HISTORIAM; scrutari antiquitates; expendere philosophiam. Tum in PATRIA non negligendas LEGES, domi natas in GERMANIA: sed eruenda sedulo instituta maiorum, adiutrice ueris ac INFERIORIS Aevi HISTORIA. Deinde RATIONIS cultum comitem esse in utroque iure securissimum. Post tamen non SCHOLAE descendum; sed CVRIAE. Atque sic utramque demum paginam facere usum forensem. Ex hoc rerum ordine & apparatu nomina opusculis passim nata academicis: *inris Romani & Germanici differentiarum; Latini iuris singularium; Tribuniani & Irenii errantium ac uapulantium; exigui uel eximii usus corporis ac codicis Iustini; iurisprudentiae cautelarum; usus moderni*, cetera. Ut iam nunc iureconsultorum ordinis pulcherrima harmonia; licet discordes quandoque soni. Cum nemo dubitet porro, sibi contendendum ad metam, iam nunc definitam ac delineatam umbris. Est igitur, quod bene precemur uestris manibus ac offibus FRIDERICIANAE statores & architecti: qui nobis, posteris uestris, haec otia fecistis; quibus utimur fruimurque, DEO seruatori, adhuc. Et fruemur usque eo, dum nobis non deerimus ipsi; officiorum obliti, quibus DEO ac PRINCIPI obstringimur professorés. Est enim neque dissimulandum hoc: quod CIVILIS HISTORIA GERMANICI IMPERII, nouo habitu, hic adornata sit, quo illa, nostro exemplo, incedit etiam alibi. Vti enim olim illa in manibus nonnisi philosophorum; quorum hoc fuerat institutum; calculos temporum numerare; trices & fabulis indulgere genealogiarum; exempla proponere in medium, quae uirtutis aut uitii admonere possent auditores; quibusuis scriptoribus tribuere fidem; euenta recensere, omissis aequi & iniqui rationibus; ira haec sparsa demum obuenuit iureconsultis, qui scenam hanc instruxerant aliter. Principio res gestas uocando sub trutinam & examen FORMULAE Germanici imperii ostendendoque, quid iure factum trahique possit in exemplum, quidue iniuria & per uim, horrendum potius, quam adprobandum calculis. Deinde nervos sapientiae intendendo; historicis parum fidere, sed omne punctum dare diplomatibus, codicillis, plenae fidei monumentis. Publicas & clientelares S. R. I. causas respondendo non ex legibus peregrini Latii siue priuatis siue publicis; uerum ex Germaniae moribus, usu probatis, octo & quod superest, seculorum. Imo ipsas imperii leges interpretando ex sui aevi, ubi conditae, rationibus genuinis. Id quod desiderari tunc quidem poterat in academiis aliis. Quo etiam effectum est illud; ut Germaniae principes plerique, in casibus & causis maioris momenti, consulere HALAM, noua hac luce collustratam. Veteranorum enim responsa, alibi data, sordere inceperunt iudicibus de meliori luto:

luto: uti nostra secula naueant iure meritoque Bulgariſtas. Promouit hunc iuriſprudentiæ patriæ greſſum **NOSTER** in eo: quod, ordinis iureconſultorum præſes, liberum circumferret animum a glaucomatibus & præiudicatis opinionibus ueterum. Neque enim ſua uel ſeneſta uel auctoritate habuit indignum, cedere ueritati eique dare locum. Quod magis eſt, etſi ſentiret quandoque ex aduerſo ipſe: pluriſum tamen acquieuit ſuffragiis, quod leges uolunt. Addito multoties iudicio hoc: alia adſerta cathedrae eſſe, curiæ iterum alia. Quæ inuicem non debeant confundi ac commiſceri; ne ordini iureconſultorum inuratur labes nouiratis, in ſententiis definiendis partium litigantium. Niſi tamen ageretur de infligendis poenis aut torquenda conſcientia in factis, quæ aliter æſtimare ſolet ſuperſtitio; aliter ratio, docta reſtiora. Referas huc, licet, putatitia crimina in diuortijs; inceſtu; imaginaria magia; laruis ac lamiis aliſque offuciis, in quibus ueterani tantum non arguendi idololatrias. In quo litigij genere obmutefcere uelle aut in gratiam alterius ueritatem diſſimulare: illud quidem horruit cum ſuis collegis inſtar piaculi. Sed de his fatiſ; quæ inter noſtros parietes. Nam doctrinas eius, quas fouerit in uario genere ſcientiarum, quilibet lector æſtimabit ſuo iudicio, cui illas ſubmiſit in editis innumeris fere libellis. Non enim is fuerat, qui ſcripta premeret in nonum annum: ſed pleraque, ex tempore lucubrata, dedit prelo, ut irent, ſine mora, in publicum. Quapropter facilior etiam fuit in opinionibus ſuis nunc reuocandis; iterumque conuertendis & emendandis; ut, pro temporum ac rerum diuerſitate, noſter paſſim diſſentiat a ſe ipſo. Cum maior ratio ueritatis habenda; quam ſui ipſius. Requiſiui a ſilio, litterariæ ſupelleſtilis herede, uiro docto & conſiliario Saxonico curiæ Schleuſinganae; num ſcriptorum deſuncti aliquæ reliquiae, ineditæ adhuc. Negauit ipſe; addito lemmate: quod pater non fuerit Fabius cunſtator. Ceterum ueniam rogo & expecto ab heredibus; quod in **CODICE MEMORIALVM** uiri illuſtris, **THOMASII**, nomen meum ſerum ſit, inter nouiſſima & ultimo pene loco. Nam ſuſceptum ad meos iter & reducis facti negotia plura diſtraxere mentem: ut calamum adriperem & multoties ad ſcribendum iterumque ponerem de manu ſcribendaque diſſerem. Scio, argui utroſque nos ſimularis, quæ interceſſerit aliquando inter uiuos. Num mea culpa; an illius, nihil deſinio. Illud ſemper dolui egometi quod magni ingenii uirum hoſtium ac inimicorum multitudo ac technæ reddiderint ſuſpicacem ualde; ut ex re leni aut nullius momenti poſſet animus illius commoueri & alienari. Quæquid ſit, nam homines ſumus neque exuere licuerit uiuis ea, quæ ſunt humana. Illud egometi honori tribuo & æquitati uiri illuſtris: quod, in ordinis conſeſſu, cuius ipſe præſes fuit, nulla inter nos diſſenſio aut diſtractio ulla in ſuffragando ac definiendo. Prouoco teſtes collegas. Nam intra uiginti & plures annos, inter myriades caſuum & cauſarum, reſponſorum, conſiliorum, deciſionum, ſententiarum, nequidem memini altercationis unius, ideo inter me eumque orrae ex aliqua diſcepratione. Adde etiam hoc; cum præſidis concilij iureconſultorum cenſoria ſit auctoritas; omnium quidem eorum, quæ uerbis conceperunt collegæ in forenſibus cauſis, publico nomine: in ſchedis tamen meis & libellis, iudicio illius ſubmiſſis, offenderim nihil unquam uel obſolotum uel eraſum, lituratum, inductum. Ne aliquid rancori aut ſtimulis inimicalibus dediſſe uideretur. Eſt igitur & meum & aliorum collegarum officium, hoc quidem: ut offibus tanti uiri mollem uoueamus quietem.

Scripti in **FRIDERICIANA** die XII. kalend. menſ. *Aprilis*,
anno **cloſcccxxix**.

†(o)†

78 M 419

ULB Halle 3
001 514 466

VD 18

96.

chlag war allzubeftig,
 inen Francken traff!
 ners wohl überwindlich?
 fte im Schlaf!
 über anvertrauet!
 MASIVS Ach! stirbt!
 den ich gefchäuet,
 ichts vom Schiffverdirbt!

en Er. Excell. des Hochfeligen Herrn
 und hochverehrten Directoris unfer
 at aus gegründeter Hochachtung und

aniel Strähler
 Math. & Ph. P. P.

Ka 915

5

MEMORIAS
 VIRI ILLVSTRIS
 CHRISTIANI THOMASII,

FRIDERICIANAE DIRECTORIS,
 CONSILIARII INTIMI REGIS PORVSSIAE,
 IVRECONSVLTORVM PRAESIDIS ORDINARII,

COLLEGAE SVI PLVSOYAM TRIGENNARI,

SCRIPSIT

IOAN. PETR. DE LVDEWIG

CANCELLARIVS FRIDERICIANAE.

HAbuisti, superstes inter mortales, multum
 animi ingenique pro fide & veritate. Sed expertus es ideo rixas
 & odia illorum; quorum stomachus concoquere nequit ea, quae
 sapere videntur nouitate. Excepti haec tela forti semper pectore,
 Quod est omnino difficile & rarum in philospho & iureconsulto. Nam
 obfirmatus dogmatum suorum animus aduersus minas & cruciatus quosque,
 theologis magis est proprius; quibus spes martyrii ac praemii inter coe-
 lites olim. Contra sententiarum insolentia in ciuilibus crepundis aestimari
 plurimum solet ex euentu siue felici siue parum secundo. Vt operae pre-
 tium nullum porro opinioni singulari. Indixit tibi patria exilium ideo,
 imo, quod ipse nobis, collegis tuis, narraueras, lautumias & poenas. Satis
 quidem diras; nisi HALAM, tibi vicinam, reperisses asyllum. Debemus hoc
 FRIDERICO SAPIENTI, Porussici regni conditori auspiciatissimo rerumque ad-
 ministris illius; quod liber esse debuerit, in libera hac republica, quae in-
 geniorum est, sermo & calamus. Inde fama NOVI FONTIS maior, aperti HA-
 LAE, te quidem athleta primo & primario, in noua hac arena. Inde scien-
 tiarum studiosis salua, ad te audiendum, ex QVADRACADEMIA, in cuius me-
 ditrallo anastasis FRIDERICIANAE; tum demum audita aut resuscitata e ci-
 neribus. Nam, ante seculi unius & dimidii spatium, ALBERTVS, ille Mogun-
 tinus & Magdeburgicus antistes, patriarcha ac PRIMAS, statuerat secum hoc:
 ut VITENBERGAE, Luthero duce, tunc haereticae, quod dixerat, HALAM op-
 poneret; meliorum dogmatum antiquae fidei catholicae officinam. Cui
 instituto scripserat quoque CLEMENS VII. pontificalem epistolam, indultri-
 cium nouae academiae HALLIS, an. dloLXXXI. Kal. Iunii mensis VI. Verum
 suppresserat laudabilem conatum ALBERTINVS LUXUS & aes ideo contractum
 alienum: ut nummi & sal, mediis in salinis, deessent ad alendum artium
 professores. Accessit etiam hoc; quod HAERESIS VITENBERGENSIS inuade-
 ret corripereque ipsos etiam mystas HALENSES. Qui, pontificalibus deser-
 tis, transferunt in castra Lutheri ad seclaram. Quo rerum statu hostem
 iam nunc in sinu deprehendit Albertus; ut spes decollaret prorsus, perfida-
 m, ut habuerat, Halam haereticis opponere; ad instruendam sacri belli
 aciem. Interim PRIVILEGIA PAPALIA relicta in Principali tabulario, bonae
 memoriae ergo uel in futurae obliuionis spem. Quid sit? Nostro aeuo,
 id est, anno dloLXXII. uiciniae nostrae suspecta & exosa nomina PIETATIS
 & uerbis sit uenia, PIETISTARVM, SINGVLARISTARVM; NOVATORVM. In quo-
 rum numeris etiam ipse fuerat in ciuilibus noster. Eiecta igitur & inter-
 dicta

